

Raad voor de
rechtspraak

Minister voor Armoedebeleid,
Participatie en Pensioenen
Drs. C.J. Schouten
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

datum 08 september 2023
cc De minister voor rechtsbescherming
bijlage(n) -
onderwerp Advies inzake het concept wetsvoorstel Participatiewet in Balans

t (088) 361 00 00
f (088) 361 00 22
www.rechtspraak.nl

Geachte mevrouw Schouten,

Bij brief van 27 juni 2023, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het concept wetsvoorstel Participatiewet in Balans (het 'Wetsvoorstel').

HET WETSVOORSTEL

Dit Wetsvoorstel vormt een onderdeel van het programma Participatiewet in balans. Het heeft tot doel om:

- De regels en ondersteuning van de Participatiewet (hierna: PW) te laten aansluiten op de mogelijkheden en omstandigheden van de mensen voor wie ze bedoeld zijn: eenvoudig en passend;
- De rechtszekerheid te vergroten, zowel qua rechten als plichten: uniform waar het kan en differentiatie waar nodig, en
- Meer handelingsruimte te creëren voor de uitvoerend professional.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

ADVIES

1 Inlichtingenverplichting

In de memorie van toelichting (hierna: MvT) wordt op verschillende plekken ten aanzien van bepaalde feiten vermeld dat de inlichtingenverplichting niet (meer) geldt. Zo wordt op p. 111 vermeld dat toename van vermogen lager dan de vermogensgrens niet onder de inlichtingenverplichting valt.

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechterlijke zaken zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

Raad voor de
rechtspraak

datum 08 september 2023
pagina 2 van 9

Verder lijkt de MvT ervan uit te gaan dat het aan de belanghebbende is om te bezien wanneer een feit van invloed is op het recht op bijstand en gemeld moet worden. Zo wordt op p. 21 het volgende vermeld: “De regering is zich er van bewust dat – zeker wanneer sprake is van meerdere beperkte giften door het jaar heen – hiermee wel een beroep wordt gedaan op het doenvermogen van de bijstandsgerechtigde. Het is aan hem om bij te houden dat hij het grensbedrag binnen het kalenderjaar niet overschrijdt en dat hij dit meldt zodra dit wel het geval is.”

Het is de vraag op of van een bijstandsgerechtigde kan worden verwacht feiten en omstandigheden op juiste wijze juridisch te kwalificeren en te overzien welke gevolgen feiten en omstandigheden kunnen hebben voor het recht op bijstand. Zo kan een bijstandsgerechtigde per abuis menen dat ontvangen geldbedragen voor een verleende “vriendendienst” giften zijn en dus niet hoeven te worden gemeld. De Raad merkt verder op dat, gelet op de tekst van artikel 17, lid 1, PW, de belanghebbende verplicht is om (uit eigen beweging of op verzoek) mededeling te doen van feiten en omstandigheden die – kort gezegd – van invloed *kunnen zijn* op het recht op bijstand. De inlichtingenverplichting is niet beperkt tot het melden van feiten en omstandigheden die daadwerkelijk van invloed *zijn* op het recht op bijstand. Volgens vaste rechtspraak is het daarom aan het bestuursorgaan om vast te stellen of, en zo ja welke gevolgen die feiten en omstandigheden hebben voor het recht op bijstand. Vergelijk [ECLI:NL:CRVB:2017:475](https://www.ecli.nl/crvb/2017/475).

Voor zover de wetgever meent dat de inlichtingenverplichting uitsluitend betrekking zou moeten hebben op feiten en omstandigheden die daadwerkelijk van invloed zijn op het recht op bijstand, verdient het volgens de Raad aanbeveling om de tekst van artikel 17, lid 1, PW aan te passen. Voor zover de wetgever beoogt uitzonderingen te maken op de inlichtingenverplichting, adviseert de Raad om dit expliciet op te nemen in de wet.

II Artikelsgewijs

a) Artikel 3

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld om de term ‘zorgbehoefte’ te vervangen door ‘intensieve mantelzorg’. Het verdient aanbeveling om in artikel 3 lid 1 van de Participatiewet een definitiebepaling voor ‘intensieve mantelzorg’ op te nemen. Verder adviseert de Raad de volgende vragen in de Toelichting te verduidelijken:

- of de uitzondering ‘geen gezamenlijke huishouding bij mantelzorg’ voortgaat op de zogenoemde onweerlegbare rechtsvermoedens in de PW en dat en waarom geen sprake is van discriminatie ten aanzien van de (echt) gehuwden en geregistreerde partners, en
- of mantelzorg wel gemeld moet worden (toelichting p. 70 zegt alleen dat geen toestemming nodig is).

b) Artikel 9

Het lijkt erop dat het nieuwe achtste lid van dit artikel (invullen van arbeidsverplichtingen) een codificatie is van vaste rechtspraak dat dit besluiten zijn. De Raad vraagt zich af of dat ook zo bedoeld is en adviseert hieraan aandacht te besteden in de Toelichting.

c) Artikel 12

In het voorgestelde tweede lid wordt bepaald dat de norm voor bijzondere bijstand, bedoeld in het eerste lid, € 617,75 is, waarbij voor gehuwden geldt dat deze over hen gelijkelijk wordt verdeeld.

Raad voor de
rechtspraak

datum 08 september 2023
pagina 3 van 9

Niet duidelijk is wat bedoeld wordt met het gelijkelijk verdelen over de gehuwden. Voor zover hiermee wordt bedoeld dat de bijzondere bijstand individueel kan worden toegekend, merkt de Raad op dat gehuwden, gelet op artikel 11, lid 4, PW, als één rechtssubject worden beschouwd en het recht op bijstand hen in beginsel gezamenlijk toekomt. De Raad adviseert hier in de MvT aandacht te besteden.

In het voorgestelde vierde lid wordt bepaald dat indien de omstandigheden van het geval daartoe noodzaken, het college kan afwijken van de norm, bedoeld in het tweede lid. Aandacht verdient de vraag wat de verhouding is van dit artikellid is met de hoofdregel van bijstandsrecht, artikel 18, eerste lid, PW.

Gelet op de formulering van lid 4 gaat het hier om een discretionaire bevoegdheid van het college die alleen bestaat als sprake is van ‘omstandigheden die daartoe noodzaken’. Of dit laatste het geval is wordt door de rechter vol getoetst.

d) Artikel 18

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld om de bestaande geüniformeerde gedragingen/uniforme maatregelen in lid 4 e.v. te schrappen en te vervangen door een bevoegdheidsgrondslag om bij algemene maatregel van bestuur (hierna: AMvB) nadere regels te stellen voor het verlagen van de bijstand in verband met het niet nakomen van de verplichtingen voortvloeiende uit deze wet. De Raad constateert dat dit tot gevolg kan hebben dat de bijstand kan worden verlaagd op grond van een gemeentelijke verordening (lid 2 in combinatie met artikel 8 PW) en daarnaast op grond van een AMvB (lid 4). Het verdient aanbeveling om over de relatie tussen die twee bepalingen helderheid te verschaffen in de MvT.

Verder wordt in het Wetsvoorstel voorgesteld om lid 5 tot en met lid 11 te laten vervallen. Lid 9 ziet op het afzien van het opleggen van een maatregel ingeval van het ontbreken van verwijtbaarheid. Lid 10 ziet op het afstemmen van de maatregel op de omstandigheden van de belanghebbende.

Gelet op het tweede lid is het opleggen van een maatregel een gebonden bevoegdheid, zodat deze bepaling geen ruimte biedt voor een belangenafweging als aan het bepaalde in de gemeentelijke verordening is voldaan. Met het laten vervallen van lid 9 en lid 10 bestaat er dus ook geen wettelijke ruimte meer om de verwijtbaarheid en de omstandigheden te betrekken bij het opleggen van een maatregel. Het is niet duidelijk of met het Wetsvoorstel is bedoeld om deze waarborgen te schrappen. De Raad adviseert aan dit punt aandacht te besteden in de MvT.

e) Artikel 24

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld om onderdeel c als volgt te wijzigen:

“jonger is dan 21 jaar, gelijk aan 50% van de norm, bedoeld in artikel 20, eerste lid, onderdeel a.”

De vraag is of deze verwijzing juist is. De norm in artikel 20, lid 1, onderdeel a, betreft de alleenstaande jongeren norm. Moet dit niet zijn de gehuwden jongeren norm als bedoeld in artikel 20 lid 1, onderdeel b of c? Zo nee, dan verdient het aanbeveling om in de MvT nader toe te lichten waarom in dit geval 50% van de alleenstaande jongeren norm toereikend wordt geacht.

f) Artikel 31

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld om onderdeel m van het tweede lid van artikel 31 als volgt te wijzigen:

“(…) wordt na ‘giften’ ingevoegd ‘in totaal tot in ieder geval € 1.200 per kalenderjaar, leningen in totaal

Raad voor de
rechtspraak

datum 08 september 2023
pagina 4 van 9

tot in ieder geval € 1.200 per kalenderjaar, verstrekt door een natuurlijk persoon waar een aantoonbare aflossingsverplichting tegenover staat'."

Niet duidelijk is wat de bedoeling is van de voorgestelde zinsnede "waar een *aantoonbare* aflossingsverplichting tegenover staat". Aan een lening is inherent dat daartegenover een terugbetalingsverplichting staat. Voor zover dit ziet op de bewijslastverdeling, wijst de Raad erop dat het in voorkomende gevallen op de weg van de belanghebbende ligt om aannemelijk te maken dat een ontvangen geldbedrag een lening betreft. Dit geldt overigens ook voor een gift. Voor een lening geldt onder meer dat aannemelijk moet zijn dat tegenover het ontvangen bedrag een *daadwerkelijke* terugbetalingsverplichting bestaat. Voor een gift geldt dat aannemelijk moet zijn dat deze onverplicht, dus zonder verplichting of tegenprestatie, is verstrekt.

In de MvT p. 20 wordt het volgende vermeld:

"Voor giften die cumulatief boven de vrijlatingsgrens terecht komen, geldt dat zij voor het meerdere in beginsel als middelen moeten worden aangemerkt. Op individuele basis kan de gemeente echter ook hogere giften buiten beschouwing laten indien deze – met name in verband met hun doel – nog verantwoord zijn met het oog op bijstandsverlening. Een gift ter vrije besteding zal in dat kader eerder op gespannen voet staan met bijstandsverlening dan een gift om bijvoorbeeld een bepaalde schuld te kunnen aflossen of in een bepaalde maand vaste lasten te kunnen betalen."

De hier kennelijk beoogde beoordelingsruimte van het college blijkt niet uit de voorgestelde bepaling. Het verdient aanbeveling om dit expliciet op te nemen in de wet. Zo zou in onderdeel m bijvoorbeeld kunnen worden bepaald dat giften tot € 1.200 per kalenderjaar niet als middelen worden aangemerkt en het meerdere wel, tenzij het buiten aanmerking laten van de gift naar het oordeel van het college uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord is.

In de MvT p. 108 wordt het volgende vermeld:

"Voor zowel giften als leningen geldt dat deze onder artikel 31, eerste lid, onderdeel m vallen, als de geldbedragen zijn aan te merken als inkomen. Giften of leningen die als vermogen, in de zin van artikel 34 kwalificeren, vallen daarmee niet onder deze vrijlating. Deze vallen zo mogelijk onder de vermogensvrijlatingsgrens."

De Raad merkt op dat de in het tweede lid opgenomen middelen voor de bepaling van het recht op bijstand niet als middelen worden aangemerkt, ongeacht of het inkomen of vermogen is. Voor de vraag of een middel als inkomen of als vermogen moet worden aangemerkt is de aard van dat middel bepalend. Middelen die naar hun aard overeenkomen met de in artikel 32, lid 1, genoemde inkomensbestanddelen moeten als inkomen in aanmerking worden genomen. Deze moeten op grond van artikel 19, lid 2, PW in mindering worden gebracht op de bijstand. Middelen die niet kunnen worden aangemerkt als inkomen, moeten op grond van artikel 34, lid 1, onder b, als vermogen in aanmerking worden genomen. Deze middelen moeten worden betrokken bij de vermogensvaststelling. Voor zover beoogd is om alleen giften en leningen die aangemerkt moeten worden als inkomen vrij te laten, verdient het aanbeveling dit expliciet op te nemen in onderdeel m dan wel te regelen in artikel 32 of 33 PW.

Verder wordt voorgesteld om de in het tweede lid opgenomen inkomensvrijlatingen (onderdelen n, r, y, z en aa) te laten vervallen en het een en ander nader te regelen in een nieuw artikel 34a. De Raad wijst erop dat dit laten vervallen tot gevolg heeft dat deze inkomsten nu wel middelen zijn als bedoeld in

Raad voor de
rechtspraak

datum 08 september 2023
pagina 5 van 9

artikel 31, lid 1, PW en dus ingevolge artikel 19 PW van invloed kunnen zijn op het recht op bijstand. Zie verder onder j) artikel 34a.

g) Artikel 32

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld om het tweede lid te wijzigen en te bepalen dat inkomen in aanmerking wordt genomen naar de periode waarin de belanghebbende hierover beschikt of in redelijkheid kan beschikken.

Niet duidelijk is wat bedoeld wordt met 'in redelijkheid kan beschikken'. Volgens vaste rechtspraak moet, mede gelet op artikel 11, lid 1, PW, de term 'beschikken' in artikel 31 PW zo worden uitgelegd dat deze ziet op de mogelijkheid voor een betrokkene om de middelen feitelijk aan te wenden om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te voorzien. Middelen waarover de belanghebbende 'kan beschikken' (bijv. artikel 58, lid 2, onder f, ten 1^e PW) zijn middelen die feitelijk ter besteding voorhanden zijn waarover de belanghebbende direct de beschikking kan krijgen. Middelen waarover de belanghebbende 'redelijkerwijs kan beschikken' (bijv. artikel 31, lid 1, PW) zijn goederen (zaken, aanspraken, vorderingen) van de belanghebbende die een geldwaarde vertegenwoordigen en die niet direct kunnen worden aangewend voor de kosten van het bestaan, maar ten aanzien waarvan van betrokkene kan worden gevergd dat hij die opeist of te gelde maakt. Anders dan bij 'redelijkerwijs kunnen beschikken', hoeft de betrokkene bij 'kunnen beschikken' geen extra inspanning te verrichten, bijvoorbeeld een procedure te voeren, om de middelen te verkrijgen. De Raad adviseert het voorgaande in de MvT te verhelderen.

h) Artikel 33

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld om artikel 33 te wijzigen. Deze bepaling komt als volgt te luiden: "Indien inkomen in natura in aanmerking wordt genomen wordt de waarde daarvan vastgesteld op de daaruit voortvloeiende lagere bestaanskosten, dan wel het daarvoor door belanghebbende opgeofferde bedrag."

Uit de MvT p. 23 e.v. kan worden afgeleid dat beoogd is om artikel 33, lid 1, te wijzigen zodat giften in natura onder het bereik van het middelenbegrip worden gebracht. Hiermee wordt een extra grondslag gecreëerd om giften in natura in aanmerking te nemen voor het recht op bijstand. Het college heeft volgens het voorstel de keuze om ofwel deze giften als middelen op grond van artikel 33 PW in mindering op de bijstand te brengen ofwel op grond van artikel 18, lid 1, PW de bijstand hierop af te stemmen. Voor afstemming geldt dat sprake moet zijn van een zeer bijzondere situatie. Deze toets geldt, gelet op de voorgestelde tekst, niet voor de toepassing van artikel 33 PW. Niet duidelijk is of deze keuzemogelijkheid bewust wordt geïntroduceerd. De Raad adviseert in de MvT aandacht te besteden aan dit punt.

Verder wordt voorgesteld om een zesde lid toe te voegen waarin wordt bepaald dat indien de belanghebbende mantelzorg verleent, voor de vaststelling van de hoogte van de algemene bijstand het verlenen van deze zorg niet wordt beschouwd als op loon te waarderen arbeid.

Het verdient aanbeveling om in de wet een definitiebepaling op te nemen voor het begrip 'mantelzorg' in deze bepaling.

i) Artikel 34

Raad voor de
rechtspraak

datum 08 september 2023
pagina 6 van 9

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld om artikel 34 te wijzigen waardoor niet alleen bij aanvang maar ook tijdens de bijstandverlening een volledige, actuele vermogensvaststelling moet plaatsvinden. Het vrij te laten vermogen is in 2004 in de bijstandswetgeving opgenomen om bijstandsgerechtigden in de gelegenheid te stellen enig vermogen te hebben, zonder dat dit leidt tot gevolgen voor de bijstand, bijvoorbeeld om te kunnen voorzien in toekomstige uitgaven. In het bijzonder was daarom in het derde lid bepaald dat de uit de bijstand gespaarde middelen geen gevolgen hebben. De wijziging verlaat die fixatie en leidt ertoe dat op ieder moment tijdens de bijstandsverlening het actuele vermogen bepalend is voor het recht op bijstand.

Het zal niet eenvoudig zijn voor de bijstandsgerechtigde om te bepalen wanneer hij mededeling moet doen van vermogensmutaties, ook in het licht van de nieuwe vrijstellingen van giften en leningen. De Raad merkt in verband daarmee op dat de vraag of jaarlijks een overleg/heronderzoek nodig is of verplicht moet worden om dit voor betrokkenen in goede banen te leiden (Zie MvT p.25-26), aandacht verdient.

Uit de MvT p. 110 e.v. blijkt dat beoogd wordt rekening te houden met schulden of waardedaling van bezit. Dit roept de vraag op of hiermee het uitgangspunt dat de bijstandsnorm in beginsel toereikend wordt geacht om te voorzien in alle (zowel de periodiek als de incidenteel voorkomende) algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan zodat het maken van schulden niet nodig is, wordt verlaten. Uit de wetsgeschiedenis kan worden afgeleid dat schulden in de visie van de wetgever in beginsel niet ontstaan uit een gebrek aan noodzakelijke middelen, maar uit de wijze van besteding van de middelen door de belanghebbende (Kamerstukken II, 1990-1991, 21 644, nr. 10, p. 3-4 en Kamerstukken II, 2002-2003, 28 870, nr. 3, p. 45). Het staat de belanghebbende vrij de bijstand aan te wenden voor niet-noodzakelijke kosten (waaronder schulden), maar dit mag niet vervolgens tot een toekenning van extra bijstand leiden, aangezien dan alsnog langs indirecte weg bijstand voor deze kosten zou worden verleend (Kamerstukken II, 1991-1992, 22 545, nr. 3, p. 123 en Kamerstukken II, 2002-2003, 28 870, nr. 3, p. 46). Op grond van artikel 13, lid 1, onderdeel g, PW is bijstandverlening voor schulden in beginsel dan ook uitgesloten. In het verlengde hiervan geldt volgens vaste rechtspraak dat schulden of het ontbreken van voldoende reserveringsruime als gevolg van schulden, geen bijzondere omstandigheid is als bedoeld in artikel 35, lid 1, PW. Niet duidelijk is hoe het voorgaande zich verhoudt tot de kennelijk gewijzigde visie over schulden. De Raad adviseert dit in de MvT te verhelderen.

In de MvT p. 111 staat dat geen inlichtingenverplichting bestaat als het vermogen onder de grens blijft. De Raad vraagt zich af of hier uitsluitend de spontane inlichtingenverplichting (“uit eigen beweging”) bedoeld is en dat desgevraagd de betrokkene wel inlichtingen zal moeten verschaffen over vermogensmutaties. De Raad adviseert dit punt in de MvT te verduidelijken.

De Raad merkt op dat het in verband met die vrijlatingen in de vermogensvaststelling en de vrijlating van tijdens de bijstand bespaarde middelen een ingewikkeld plaatje wordt: het kan onduidelijk zijn wat is bespaard en wat als gift is ontvangen. Aandacht verdient hierbij de vraag of deze bepaling na de wijziging van het vermogensregime nog nodig is.

j) Artikel 34a

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld om een nieuw artikel 34a in te voegen. Dit artikel ziet op inkomsten uit arbeid die voorheen in artikel 31, lid 2, PW waren uitgezonderd van het middelenbegrip.

Raad voor de
rechtspraak

datum 08 september 2023
pagina 7 van 9

In het voorgestelde eerste lid wordt het volgende bepaald: “De inkomsten uit arbeid worden niet met de algemene bijstand verrekend ten aanzien van degene die (...)”.

Niet duidelijk is wat hier bedoeld wordt met ‘verrekenen’. Verrekenen ziet op de uitbetaling van de bijstand en niet op (de hoogte van) het recht op bijstand als zodanig. Inkomsten die niet zijn uitgezonderd van het middelenbegrip in artikel 31, lid 2, PW moeten op grond van artikel 19 PW in mindering worden gebracht op de hoogte van het recht op bijstand. Dit houdt in dat de bijstand moet worden herzien of ingetrokken als een betrokkene blijkt dergelijke inkomsten te hebben. Dan is voor verrekening geen plaats meer. De Raad adviseert dit in de MvT te verduidelijken.

k) Artikel 34b

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld om een nieuw artikel 34b in te voegen. Hierin wordt het bufferbudget geregeld. Het college kan op grond van het voorgestelde eerste lid een bufferbudget toekennen aan de belanghebbende, maar op grond van het voorgestelde tweede lid beheert het college dit budget.

Niet duidelijk is wat hier wordt bedoeld met ‘toekennen’. Toekennen impliceert dat de belanghebbende de beschikking krijgt over dat wat toegekend wordt. Dit roept de vraag op hoe dit zich verhoudt tot de bepaling dat het college het bufferbudget beheert.

De voorgestelde regeling roept tevens de vraag op of een betrokkene aanspraak heeft op inzet van het ‘toegekende’ bufferbudget en rechtsmiddelen kan aanwenden tegen het achterwege blijven daarvan of tegen de wijze waarop dit geschiedt.

De voorgestelde regeling lijkt daarbij conflictgevoelig. In de MvT p. 59 staat bijvoorbeeld dat het bufferbudget niet kan worden aangevraagd door de bijstandsgerechtigde. Bestuursrechtelijk betreft het een lastig vraagstuk of een begunstigend besluit alleen ambtshalve kan worden toegekend. Gunstverlening is vatbaar voor het willekeurverwijt.

De Raad adviseert in het Wetsvoorstel aandacht te besteden aan de voorgaande punten.

l) Artikel 44

In het Wetsvoorstel wordt voorgesteld wordt om aan artikel 44 een vijfde lid toe te voegen, luidende: “In afwijking van het eerste lid kan het college bijstand toekennen vanaf de dag die maximaal drie maanden gelegen is voor de dag waarop de belanghebbende zich heeft gemeld, indien individuele omstandigheden hiertoe noodzaken.”

Uit de MvT p. 27 e.v. kan worden afgeleid dat hiermee wordt beoogd om naast de door de rechtspraak gecreëerde mogelijkheden aanvullend een extra mogelijkheid te creëren om bijstand toe te kennen met ingang van een eerdere datum dan de datum van melding of aanvraag. Niet duidelijk is hoe dit voorstel is bedoeld in relatie tot de vaste rechtspraak. Het is daarom (nog) niet te overzien welke gevolgen het opnemen van deze wettelijke uitzonderingsbepaling heeft voor de bestaande rechtspraak. Onder individuele omstandigheden van het voorgestelde vijfde lid kunnen de volgens de rechtspraak relevante bijzondere omstandigheden vallen, maar ook omstandigheden die niet bijzonder zijn. Daarnaast kunnen volgens de rechtspraak bijzondere omstandigheden ook aanleiding zijn voor toekenning van bijstand met meer dan 3 maanden terugwerkende kracht. De Raad adviseert dit in de MvT te verduidelijken.

Gelet op de voorgestelde tekst betreft dit een discretionaire bevoegdheid van het college die alleen

Raad voor de
rechtspraak

datum 08 september 2023
pagina 8 van 9

bestaat als ‘individuele omstandigheden hiertoe noodzaken’. Dit laatste wordt door de rechter vol
getoetst.

m) Artikel 78

In het kader van het overgangsrecht verdienen de lopende bijstandsuitkeringen op moment van
inwerkingtreding aandacht. Dat betreft in het bijzonder de wijziging van het vermogensregime, maar
ook de al opgelegde arbeids- en re-integratieverplichtingen en -vrijstellingen.

WERKLAST

Het Wetsvoorstel heeft consequenties voor de Rechtspraak. De Raad verwacht dat die consequenties
voor de werklust in financiële zin beperkt zullen zijn.

De Raad voorziet een potentiële daling van het aantal beroepszaken vanwege de mogelijkheden tot
maatwerk. In welke mate die daling zich daadwerkelijk zal voordoen is echter afhankelijk van de
toepassing van maatwerk door de colleges van de gemeenten en de Raad kan niet goed overzien hoe dit
uitpakt. Daarbij kan de Raad niet uitsluiten dat een meer individuele afweging leidt tot meer discussies
en (dus) tot meer en bewerkelijker beroepszaken. Een andere reden voor meer beroepszaken zou kunnen
liggen in de conflictgevoeligheid van sommige artikelen bijvoorbeeld over het nieuwe artikel 34b (zoals
ook eerder opgemerkt in dit advies). Per saldo verwacht de Raad niet dat de werklust structureel
substantieel toeneemt.

CONCLUSIE

De Raad voor de rechtspraak onderkent het belang van het Wetsvoorstel. De Raad heeft geen
zwaarwegende bezwaren tegen het Wetsvoorstel, maar geeft u in overweging om het Wetsvoorstel op
de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en/of aan te passen.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of
indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklustgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad
graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van
de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt
over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de
definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel
met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van
toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

Raad voor de
rechtspraak

datum 08 september 2023
pagina 9 van 9

Henk Naves
Voorzitter Raad voor de rechtspraak